

Leksykon wsi Gminy Dobromierz

Jaskulin

Wieś Jaskulin wspomniana została po raz pierwszy źródłowo w 1305 r. jako Meynharthsdorf. Po pierwotnej formie nazwy tej miejscowości wnioskować można, iż założona została przez zasadźcę, być może rycerza, który nosił imię Meynhard.

Jaskulin, jak większość wsi leżących w okolicach Dobromierza, założony został w początkach XIV wieku, w ramach wielkiej akcji kolonizacyjnej na prawie niemieckim, podczas której zasiedlano głównie tereny górskie i podgórskie. Nie znamy pierwszych właścicieli wsi; najstarsza wzmianka dotycząca posiadacza tutejszego majątku, który związany był z sąsiadującym dobrem rycerskim w Siodłkowicach, pochodzi z 1369 r. Wówczas to na tutejszych włościach zasiadał rycerz Nikolaus de Czeisberg. Jaskulin tworzył w owym czasie dużych rozmiarów folwark, zaś mieszkańcy wsi zobowiązani byli do pracy w dominium. Czy posiadali własne grunty? Tego nie można wykluczyć, niemniej podlegali pod władztwo gruntowe dziedzica Jaskulina, który posiadał także prawo sędziowskie nad swymi poddanymi. Nikolaus von Czeisberg, zwany Starszym, występuje w źródłach jako posiadacz wsi jeszcze w 1395 r., kiedy to zapisał wieś jako oprawę wdowią swej żonie, noszącej imię Ilza. W tym czasie wieś wchodziła w skład okręgu sędziowsko-administracyjnego w Bolkowie (wcześniej do około poł. XIV w. należała do okręgu świdnickiego). Pewne czynsze z obu wsi, Jaskulina i Siodłkowic, przekazane zostały za życia Nikolausa von Czeisberga na rzecz klasztoru benedyktynek w Strzegomiu, gdzie siostrzenica tego rycerza była zakonnica. Potwierdza to wydarzenie transumpt dokumentu z 1402 r.

W okresie reformacji większa część mieszkańców wsi, prawdopodobnie pod wpływem właścicieli tutejszego majątku, przeszła na wyznanie ewangelickie. Tutejsi luteranie skupieni byli przy kościele w Dobromierzu. W okresie kontrreformacji, gdy ich świątynię oddano na potrzeby katolików, uczęszczali oni na nabożeństwa do odległego o ponad 20 km Kościoła Pokoju w Jaworze.

W 1576 r. wieś wchodziła w skład większego majątku, złożonego z kilku wiosek, należącego do rodziny von Borschnitz. Według spisu majątków księstwa świdnickiego, sporządzonego w tym samym roku, liczyła ona 12 chłopów (w domyśle: 12 gospodarstw chłopskich) i zajmowała powierzchnię 10 łanów (najprawdopodobniej tzw. dużych łanów frankońskich liczonych po 25 ha). Nie znamy pełnej listy właścicieli Jaskulina z okresu nowożytnego. W okresie pruskim (od 1740 r.) gospodarowali tu członkowie rodu von Warnsdorf. Dzięki relacji Friedricha Alberta Zimmermanna z 1785 r., wiadomo, iż w owym czasie w Jaskulinie mieszkało 151 osób, w tym 2 bogatych chłopów, 17 zagrodników, 7 chałupników. Stał tu również dworek szlachecki, folwark z zabudowaniami gospodarczymi i młyn wodny. Ówczesnym właścicielem wsi był hrabia Rzeszy von Hochberg, pan na Zamku Książ. W 1845 r. wieś liczyła 254 mieszkańców (11 wyznania katolickiego). Po reformach Steina i Hardenberga osiadło tu kilku rzemieślników (łącznie 8, chociaż nie wiemy, czym konkretnie się zajmowali). Ludność wsi, oprócz rolnictwa zajmowała się tkactwem. We wsi stał młyn wodny, 2 wiatraki i browar. Właścicielem wsi był G. F. A. von Luederitz.

W II poł. XIX w. majątek w Jaskulinie dostał się w ręce nieszlacheckie. W 1876 r. gospodarował tu Ernst Karl Strach, zaś od 1886 r. - emerytowany oficer pruskiej armii Paul Schaub. W 1902 r. tutejsze dominium zakupił Ludwig Rothe, który rozszerzył nazwę wsi w całych Niemczech, zajmując się hodowlą oryginalnej rasy koni oldenburskich. W 1909 r. wieś zakupił Friedrich von Busse, a współwłaścicielką majątku była jego żona Margarethe von Busse z domu von Humboldt. Tuż przed końcem I wojny światowej tutejsze dobra rycerskie przeszły na własność barona von Romberga, niemieckiego ambasadora w Bernie. Był on rotmistrzem armii cesarskiej, a jego szczególnym osiągnięciem na polu gospodarczym była hodowla owiec rasy merynos. Ostatnim właścicielem majątku w Jaskulinie, który w 1939 r. obejmował 379,2 (93 ha pól uprawnych, 26,5 ha łąk i 239,15 ha lasu), był Giesbert baron von Romberg. Interesujące jest, iż właściciel dominium nie gospodarował samodzielnie na polach należących do majątku, lecz cały areał dzierżawiony był mieszkańcom wsi. Pod koniec II wojny światowej w Jaskulinie mieszkało 161 osób. Obecnie liczba mieszkańców wsi opiewa na 180 ludzi.

Tomasz Niesiecki